

Het militair Europa houdt niet van democratische controle

In de Gentse Sint-Pietersabdij bespreken de staats-
hoofden en regeringsleiders op 19 oktober eerst-
komend – onder leiding van de Belgische voorzit-
ter van Europese Unie - het Europese 'defensie- en
veiligheidsbeleid'. Op die dag blaast de vredesbe-
weging – samen met tal van andere verenigingen
en de Derde Wereldbeweging – verzamelen in Gent
om "een dam op te werpen tegen het militaire
Europa". "Want," zegt Ludo De Brabander van de
VZW Vrede, "de Europese politieke leiders en de
militairen houden graag een hardnekkig misver-
stand in leven : het Europese defensie- en veilig-
heidsbeleid is geen defensie- en veiligheidsbeleid,
maar een interventiebeleid. En daarom wil Europa
zo snel mogelijk een eigen interventieleger".

Ludo De Brabander zet een en ander even op een rijtje :
"Ten tijde van de Koude Oorlog hadden de NAVO en zijn
kleiner broertje de WEU (West-Europese Unie) het in hun
verdragsteksten over defensie als 'verdediging tegen de
aanval van een buitenlandse agressor'. Het was voor bei-
de een collectieve defensie : als één van de lidstaten
werd aangevallen, werd dat beschouwd als een aanval
tegen de rest. Het Verenigd Europa was op dat ogenblik
op de eerste plaats een economisch project en geen poli-
tiek, laat staan een militair project. De WEU leidde een
sluimerend bestaan. Na de ineenstorting van het
Sovjetsysteem hadden de NAVO en de WEU eigenlijk geen
bestaansredenen meer. Zij waren gedoemd om te verdwij-
nen. Maar in 1999 dokterde de NAVO tijdens de top in
Washington een nieuw strategisch project uit. Voortaan
werd de NAVO de politieagent van de wereld. Het bond-
genootschap zou aan 'conflictbeheersing' gaan doen,
waarbij de mogelijkheid werd opengehouden om zonder
mandaat van de Verenigde Naties te interveniëren. Wat
ook gebeurde tijdens de bombardementen op Joegoslavië.
Een optreden buiten de NAVO-zone kon echter niet vol-
gens het NAVO-verdrag. Dus werden de oude verdrags-
teksten maar even aangepast, zonder enig democratisch
debat, zonder dat de parlementen van de lidstaten over
deze verdragswijziging konden beslissen. Een respecta-
bel man als de voormalige Bondskanselier Helmut
Schmidt bekritiseerde openlijk deze weinig democrati-
sche gang van zaken".

Interveniëren zonder VN-mandaat

"Inmiddels begon Europa, na de ondertekening van het
Verdrag van Maastricht in 1992 ook hardop na te den-
ken over een gemeenschappelijk buitenlands en veilig-

heidsbeleid", zegt Ludo De Brabander. "Daarvoor moest
de WEU weer even tot leven gewekt worden en dat zorg-
de voor de nodige spanningen met de NAVO en later ook
met een aantal neutrale EU-lidstaten zoals Oostenrijk,
Finland en Zweden, die niets wilden weten van een
Europese mini-NAVO. Op dat ogenblik was de Balkan-
crisis in alle hevigheid losgebarsten. Op 19 juni 1992 beslo-
ten de WEU-ministers in Sint-Petersberg dat de WEU voort-
aan ook mag optreden buiten zijn artikel 5, dus inter-
veniëren buiten het eigen territorium om aan "conflict-
beheersing" te doen. In 1997 tijdens de onderhandelinge-
n, die tot het Verdrag van Amsterdam leidden, ver-
klaarde de EU zich bereid om de Akkoorden van Sint-
Petersberg uit te voeren en te werken aan een Europese
snelle interventiemacht (de Rapid Reaction Force). De
EU nam de taken van de WEU over (die op termijn als
defensiebondgenootschap zal verdwijnen) om in de toe-
komst eigenmachtig te interveniëren buiten het eigen
grondgebied, ook zonder mandaat van de Verenigde
Naties. De Europese politieke leiders hebben het alleen nog
over "interventies in de geest van de principes van de
Verenigde Naties". Met andere woorden de EU willen zelf
beslissen waar de Europese interventiemacht zal worden
ingezet en onttrekt zich feitelijk aan het gezag van de VN".

De enquête van Flahaut

"Onze minister van Defensie, André Flahaut schermt
graag met de resultaten van een enquête, die hij heeft
laten uitvoeren," stelt Ludo De Brabander vast. "Volgens
de minister blijkt daaruit dat onze publieke opinie mas-
saal achter de idee van een Europese defensie staat. Wat
Flahaut er echter niet bij vertelt is dat uit dit onderzoek
ook is gebleken dat er bij de ondervraagde Belgen alles-
behalve een meerderheid bestaat om ook Europese inter-
venties buiten de EU-zone te steunen. Slechts een klei-
ne 45% stemt in met een Europese snelle interventie-
macht. Wellicht denken deze mensen er hetzelfde over
als de activisten van de vredesbeweging : Europa zal
namelijk selectief interveniëren. Waarom wil de EU wel
in de Balkan militair tussenbeide komen en niet tegen
Turkije en Israël, om slechts deze twee voorbeelden aan
te halen".

Democratisch deficit

Voor Ludo De Brabander kwam de doorbraak er tijdens
de EU-top van Keulen in juni 1999. "Daar heeft de (gro-
ne) Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Joschka
Fischer de aanzet gegeven om van start te gaan met de
Europese interventiemacht. Fischer noemde Kosovo toen
"het tweede Auschwitz". Hij stelde vast dat de VS in

Kosovo het initiatief hadden en besloot dat er dan maar snel werk moest worden gemaakt van een snelle Europese interventiemacht, met een eigen structuur (in samenwerking met de NAVO) en een herstructurering van de Europese militaire industrie. De snelle Europese interventiemacht zou een getalsterkte van 60.000 manschappen moeten hebben (als je de logistiek meetelt zal deze troepensterkte al snel in de buurt van 200.000 militairen zitten). Hierover moet snel vooruitgang geboekt worden. De verschillende lidstaten moeten vlug weten hoeveel manschappen en welk oorlogsmateriaal ze moeten leveren. En ook de onderhandelingen met de NAVO hierover moeten opschieten. En de vorige EU-voorzitter, Zweden, met zijn neutrale status was slecht geplaatst om vooruitgang te boeken in dit dossier. Het Belgische voorzitterschap moet het karwei afwerken. En hoe sneller deze militaire plannen vorderen, hoe slapper de demo-

principe van de openbaarheid van bestuur. België blijkbaar niet, want onze regering stemt ermee in. Onder druk van het Europees parlement en enkele kritische regeringen is er een en ander bijgestuurd, maar in wezen blijft de redenering van Solana en de militairen overeind: "als we interveniëren mag niemand in onze kaarten kijken". En dus is er geen parlementair debat of controle".

Militarisering van Europa

Wij noemen dat de "toenemende militarisering van Europa". En dit zeer ernstige probleem willen we onder de aandacht van de publieke opinie brengen tijdens de informele vergadering van de ministers van Defensie in Brussel op 11 en 12 oktober eerstkomend en tijdens de Europese top in Gent onder het Belgische voorzitterschap. Tegelijk willen wij onze visie op het veiligheidsbeleid op de agenda krijgen: een niet-militaire aanpak, geweldpreventie door daadwerkelijke armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling, kwijschelding van de schuldenlast van de landen in het Zuiden. Want wij zijn niet blind: de meeste conflicten barsten los in landen met een ondraaglijke armoede en een diepe maatschappelijke en economische crisis. Kijk maar naar Afrika. En op kortere termijn moet de diplomatieke en politieke aanpak van crisissituaties ernstige kansen krijgen. Op dat vlak heeft Europa schijnbaar weinig geleerd uit het Kosovo-avontuur. Europa steekt al zijn energie in het installeren van brandblusapparaten, in plaats van te werken aan een echte brandveiligheid".

Wim de Neuter

Foto: Nick Hannes

cratische controle wordt. Het Europese parlement heeft in deze materie geen enkele zeggenschap. Bij de wijziging van het NAVO-verdrag in 1999 was dit democratisch deficit al sterk opgevallen. Geen enkel nationaal parlement heeft zich van zijn taak gekweten. Normaal moet zo'n belangrijke verdragswijziging onderwerp zijn van een parlementair debat, waarna het parlement kan overgaan tot afwijzing of ratificatie. Dat is niet gebeurd. De Europese militaire constructie gaat dezelfde weg op. Het nationale parlement weet van niets, en het Europese parlement heeft geen enkele bevoegdheid. Het interventiebeleid is een intergouvernementele aangelegenheid. Het Europees veiligheidsbeleid is volledig in handen van voormalig NAVO-secretaris-generaal Javier Solana. Hij is geen Europees commissaris en wordt door niemand gecontroleerd, niet door het Europees parlement en niet door de nationale parlementen van de EU-lidstaten, die de snelle besluitvorming nauwelijks kunnen volgen. Sinds vorige zomer is het veiligheidsbeleid totaal onderworpen aan de militaire geheimhouding. De NAVO wil alleen met de EU samenwerken als er een strikte geheimhouding in acht wordt genomen. Het is ondermeer de taak van Solana om alle dossiers inzake veiligheidsbeleid en crisisbeheersing volledig af te schermen van de buitenwereld. Landen als Zweden, Denemarken, Finland en Nederland hebben het moeilijk met deze inbreuk op het

Op 12 oktober voert de vredesbeweging actie naar aanleiding van de informele bijeenkomst van de ministers van Defensie.

Meer informatie: CNAPD – 02/ 640.52.62 – of Vrede – 09/233.46.88 – vrede@vrede.be

'Veiligheid, geen kwestie van militairen.

We werpen een dam op tegen het militaire Europa!

Vrijdag 19 oktober
2001 – 16 uur –

W. Wilsonplein in Gent.

Manifestatie voor een niet-militair veiligheidsbeleid.

Meer informatie:

Forum voor Vredesactie,
Patriottenstraat 27, 2600 Berchem.

Telefoon: 03/281.68.39 –